

Význam termínu "škoda" a "poškodit"

Pojem "škoda" a "poškodit" má v právním jazyce přesně vyjádřený stabilizovaný obsah, který zahrnuje zásahy do původního stavu věci, nikoli však postupnou ztrátu hodnoty věci způsobenou jejím užíváním.

Pojem "škoda" a "poškodit" má v právním jazyce přesně vyjádřený stabilizovaný obsah, který zahrnuje zásahy do původního stavu věci, nikoli však postupnou ztrátu hodnoty věci způsobenou jejím užíváním.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25.10.2000, sp. zn. 29 Cdo 963/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o zaplacení částky 23 691 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 21 C 260/97, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. října 1999 č. j. 29 Co 347/99-55, tak, že dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 12. března 1999 č. j. 21 C 260/97-38 žalovanému uložil, aby zaplatil žalobkyni částku 23 691 Kč s 26% úrokem z prodlení od 15. 12. 1997 do zaplacení a nahradil jí náklady řízení. Soud prvního stupně zjistil, že mezi účastníky řízení byla uzavřena pojistná smlouva podle ustanovení § 788 a násl. občanského zákoníku, jejímž předmětem bylo mimo jiné i pojištění motorového vozidla pro případ krádeže. Součástí smlouvy byly všeobecné pojistné podmínky pro havarijní pojištění motorových vozidel schválené Ministerstvem financí České republiky dne 23. září 1991, které spolu s obsahem smlouvy vymezily rozsah pojištění. Pojištěné vozidlo bylo žalovanému odcizeno a pojišťovna mu vyplatila původně částku 143 800 Kč jako pojistné plnění. Poté, co bylo žalovanému odcizené vozidlo vráceno, stanovila žalobkyně výši pojistného plnění na pokrytí jeho poškození v době, kdy s ním neoprávněně nakládaly třetí osoby, na 18 220 Kč a požadovala, aby jí žalovaný vrátil rozdíl mezi původním pojistným plněním a touto částkou, tj. částku 125 580 Kč. Žalovaný však vrátil jen 101 889 Kč, protože podle jeho názoru vznikla na vozidle ještě další škoda spočívající v jeho opotřebení v době, kdy vůz nemohl užívat. Částka stanovená žalobkyni jako pojistné plnění na opravu vozu nebyla mezi stranami sporná a žalovaný neprokázal, že by na vozidle vznikla ještě další škoda kromě té, jejíž náhrada byla kryta pojistným plněním. Soud prvního stupně proto sice potvrdil názor žalovaného, že pojišťovna v případě odcizení vozidla hradí i to, co v jiném případě nikoli, tj. poškození či zničení vozu způsobené trvalým vlivem provozu, avšak jen za předpokladu, že k takovému poškození nebo zničení skutečně došlo. Ze znění pojistných podmínek dovodil soud prvního stupně, že poškozením či zničením se rozumí určitá pojistná událost vzniklá v příčinné souvislosti s trvalým vlivem provozu, nikoli však pouhé opotřebení vozu.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 7. října 1999 č. j. 29 Cdo 347/99-55 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího

řízení a nevyhověl návrhu žalovaného na vyslovení přípustnosti dovolání. Odvolací soud převzal skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně a konstatoval, že právní závěr soudu prvního stupně je správný. Oprávnění žalobkyně požadovat spornou částku vyplývá podle názoru odvolacího soudu z článku 6 odst. 2 pojistných podmínek. Uvedený článek ukládá pojištěnému vrátit pojistiteli pojistné plnění, jestliže se našla ztracená nebo ukradená věc, po odečtu přiměřených nákladů na opravu této věci, jsou-li nutné k odstranění závad, které vznikly v době, kdy byl pojištěný zbaven možnosti s věcí nakládat. Článek 9 odst. 3 písm. c) pojistných podmínek potom výslovně uvádí, že pojištění se nevztahuje na události vzniklé následkem trvalého vlivu provozu. Výjimku z tohoto ustanovení pak upravuje odstavec 6 téhož článku, který ukládá pojistiteli povinnost plnit, jestliže vozidlo, jeho části nebo obvyklá výbava byly v době od ukradení vozu do jeho vrácení poškozeny nebo zničeny výše uvedeným způsobem. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že z citovaných ustanovení pojistných podmínek vyplývá, že za přirozené opotřebení vozidla vlivem jeho provozu právo na pojistné plnění nenáleží a žalovanému je nelze přiznat ani podle článku 9 bod 6 věty první pojistných podmínek, protože nebylo prokázáno, že došlo přirozeným opotřebením k poškození jeho vozu. Návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání odvolací soud nevyhověl, protože neshledal, že jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu (§ 239 odst. 1 o. s. ř.).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jež odůvodnil tím, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci /§ 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř./. Podle dovolatele odvolací soud rozhodl pouze na základě interního výkladu žalobkyně k všeobecným pojistným podmínkám pro havarijní pojištění motorových vozidel. Tento výklad nemohl být dovolateli v době uzavření pojistné smlouvy znám, neboť v pojistné smlouvě je odkaz pouze na všeobecné pojistné podmínky a ne na jejich výklad a v podmínkách samotných též není na výklad odkaz. Odvolací soud nesprávně posoudil článek 9 bod 6 zejména v souvislosti s bodem 3 písm. c) všeobecných pojistných podmínek, a tudíž i nesprávně posoudil práva a povinnosti vyplývající z uzavřené smlouvy pro její účastníky, neboť z pojistné smlouvy vyplývá nárok žalovaného na úhradu poškození vzniklého přirozeným opotřebením vozidla. Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen "Nejvyšší soud") jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou, se nejprve zabýval otázkou, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

V dané věci přichází v úvahu přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. Podle tohoto ustanovení je dovolání přípustné tehdy, učinil-li účastník nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, návrh na vyslovení přípustnosti dovolání, odvolací soud tomuto návrhu nevyhověl, dovolací soud však dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu musí mít po právní stránce zásadní význam především z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec, musí být tedy významné nejen pro konkrétní projednávanou věc, ale musí mít i obecný dopad na případy obdobné povahy. Z tohoto pohledu má zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší právní otázku, která judikaturou vyšších soudů nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů, tedy představuje-li v tomto směru odlišné řešení této právní otázky.

V daném případě dovolatel vznáší námitku, že odvolací soud nesprávně vyložil jedno z ustanovení všeobecných pojistných podmínek pro havarijní pojištění motorových vozidel. Otevírá tak dovolacímu přezkumu otázku výkladu právního úkonu a zjišťování jeho obsahu, neboť všeobecné pojistné podmínky byly součástí pojistné smlouvy uzavřené mezi účastníky řízení. Výklad právních úkonů upravuje ustanovení § 35 odst. 2 občanského zákoníku, podle něhož je právní úkony vyjádřené slovy třeba vykládat nejen podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. K tomuto ustanovení sice existuje ustálená judikatura vyšších soudů, která byla v mnoha případech publikována i v odborném tisku (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Cdon 321/96 v časopise Právní rozhledy č. 4/1998, sp. zn. 2 Cdon 254/96 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 6/1998, sp. zn. 3 Cdon 1044/96 v časopise Soudní judikatura č. 2/1998, sp. zn. 3 Cdon 1053/96 v tomtéž časopise č. 2/1997), avšak tato judikatura nedává odpověď na otázku, zda je přirozené opotřebení motorového vozidla způsobené jeho provozováním v době, kdy bylo původnímu majiteli odcizeno, nutno samo o sobě považovat za poškození tohoto vozidla, které je p. povinna uhradit pojistným plněním, nebo zda je p. povinna hradit pouze škody vzniklé na vozidle v příčinné souvislosti s jeho přirozeným opotřebením způsobeným provozem vozidla v době, kdy bylo odcizeno. I když se uvedený problém týká jednoho konkrétního smluvního typu, shledal Nejvyšší soud, že posouzení této otázky má zásadní právní význam, neboť její řešení má obecný význam pro posuzování sporů z pojistných smluv. Zásadní význam napadeného rozhodnutí odvolacího soudu spatřuje dovolací soud v tom, že vymezuje nahodilé události, s nimiž je spjata povinnost p. poskytnout pojistné plnění, a odlišuje je od událostí, které nahodilou povahu nemají, a není s nimi tudíž závazek p. k plnění spojen. Nejvyšší soud proto shledal, že dovolání žalovaného je podle § 239 odst. 2 o. s. ř. přípustné.

Po tomto zjištění Nejvyšší soud přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Nejvyšší soud nejprve podle § 242 odst. 3 o. s. ř. z úřední povinnosti posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř., či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady se ze spisu nepodávají a ani dovolatel netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Dovolatel spatřuje dovolací důvod v nesprávném právním posouzení věci odvolacím soudem /§ 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř./ Úkolem Nejvyššího soudu proto bylo, aby v hranicích uplatněného dovolacího důvodu určil, zda právní posouzení věci, na němž spočívá napadené rozhodnutí, je správné.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Námitkou uplatněnou v dovolání dovolatel otevírá otázku výkladu právního úkonu a stanovění jeho obsahu v situaci, kdy každý z účastníků právního úkonu spojuje se slovním vyjádřením projevu vůle jiný obsah. Ustanovení § 35 občanského zákoníku předpokládá, že o obsahu právního úkonu může vzniknout pochybnost, a pro takový případ formuluje výkladová pravidla, která ukládají soudu, aby tyto pochybnosti odstranil výkladem založeným na tom, že vedle jazykového vyjádření právního úkonu vyjádřeného slovně podrobí zkoumání i vůli jednajících osob. Jazykové vyjádření právního úkonu zachycené ve smlouvě musí být proto nejprve vykládáno prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logickými (z hlediska návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu). Kromě toho má soud posoudit na základě provedeného dokazování, jaká byla skutečná vůle stran v okamžiku uzavírání smlouvy, přičemž podmínkou pro přihlídnutí k vůli účastníků je to, aby nebyla v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření úkonu.

V posuzovaném případě odchylná interpretace uvedených částí všeobecných pojistných podmínek spočívala v tom, že podle žalobkyně náleželo pojistné plnění na základě článku 9 odst. 6 pouze tehdy, jestliže používáním vozidla v době od jeho odcizení do vrácení byla na vozidle způsobena škoda, tj. došlo k viditelnému a zjiřitelnému zásahu do stavu vozidla, jímž byl narušen jeho původní stav. Žalovaný ztotožňuje pojem škody s přirozeným opotřebením, tj. se situací, kdy vozidlo nevykazuje vnější znaky narušení svého původního stavu, ale je snížena jeho hodnota, protože již jeho jednotlivé funkční části byly používány. Jestliže v této situaci odvolací soud vykládal citovaná ustanovení všeobecných pojistných podmínek podle všech výše uvedených kritérií, nemohl dospět k jinému závěru, než k tomu, který je vyjádřen v jeho potvrzujícím rozsudku. Pojem "škoda" a "poškodit" má v právním jazyce přesně vyjádřený stabilizovaný obsah, který zahrnuje zásahy do původního stavu věci, nikoli však postupnou ztrátu hodnoty věci způsobenou jejím užíváním. Rovněž při systematickém výkladu se odvolací soud nedopustil pochybení, pokud jde o posouzení vzájemného vztahu odstavců 3 a 6 pojistných podmínek. Při systematickém výkladu pojistných podmínek nelze samozřejmě opominout článek 1 odst. 3 pojistných podmínek, který stanoví, že pojistnou událostí může být pouze událost nahodilá, která nemá charakter pravidelného důsledku užívání věci. Výkladem z opaku je potom nutno dospět k závěru, že skutečnosti, které nastávají pravidelně a nutně jako důsledek užívání věci, tj. především přirozené opotřebením této věci, nesplňují požadavek nahodilosti, a pojištění takových skutečností je proto vyloučeno.

Jestliže proto v daném případě dospěl odvolací soud shodně se soudem prvního stupně k závěru, že nedošlo k nahodilé události poškození věci následkem trvalého vlivu provozu v době, kdy vozidlo bylo odcizeno a kdy je podle článku 9 odst. 6 rozšířena povinnost žalobkyně k pojistnému plnění, resp. kdy toto poškození bylo pojistným plněním pokryto a další poškození nebylo prokázáno, správně žalobě vyhověl. Pokud žalovaný spatřuje poškození vozidla pouze v jeho přirozeném opotřebením, je nutno zdůraznit, že toto opotřebením nastupuje jako pravidelný následek provozu vozidla, který nemá nahodilou povahu, a nemůže proto být do rozsahu pojištění zahrnut.

Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1 věty před středníkem o. s. ř. dovolání zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbířka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)